

Nr 167.

Godkänd av första kammaren den 5 maj 1928.

Godkänd av andra kammaren den 5 maj 1928.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av dels Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under åttonde huvudtiteln framlagda förslag angående det ordinarie förslagsanslaget till skolöverstyrelsen, dels ock Kungl. Maj:ts under punkt 225 därsammastädes gjorda framställning angående yrkespedagogiska centralanstalten ävensom en i ämnet väckt motion.

(Statsutskottets utlåtande nr 88.)

Till KONUNGEN.

I den till riksdagen den 4 januari 1928 avlätna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov har Eders Kungl. Maj:t under åttonde huvudtiteln föreslagit riksdagen att uppföra det ordinarie förslagsanslaget till skolöverstyrelsen med oförändrat belopp, 538,000 kronor.

Vidare har Eders Kungl. Maj:t, under samma huvudtitel (punkt 225 av det vid statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för nämnda dag) föreslagit riksdagen att till en yrkespedagogisk centralanstalt med de uppgifter och den anordning, som av Eders Kungl. Maj:t närmare bestämmes i huvudsaklig anslutning till nu tillämpade grunder, anvisa för budgetåret 1928—1929 ett extra reservationsanslag av 60,000 kronor.

I samband härmed har till behandling förelegat en inom riksdagen väckt motion (II: 330), däri hemställt,

dels att riksdagen, med avslag å Eders Kungl. Maj:ts förslag under punkt 225 av åttonde huvudtiteln om ett extra reservationsanslag för budgetåret 1928—1929 av kronor 60,000:— till en yrkespedagogisk centralanstalt, måtte för samma tid bevilja ett extra reservationsanslag av kronor 28,250:— till skol-

överstyrelsen för anordnande genom dess yrkesavdelnings försorg av nödvändiga utbildningskurser för lärare vid lärlings- och yrkesskolor eller andra med dessa jämförliga undervisningsanstalter, samt för avveckling under budgetåret av den affärsverksamhet med kompendier, papper och undervisningsmaterieell, som av nämnda anstalt hittills bedrivits,

dels att riksdagen måtte bevilja ett tillfälligt anslag av högst 2,000:— kronor, att utbetalas till föreståndaren för yrkespedagogiska centralanstalten, fil. d:r V. Hallström såsom särskild ersättning för med flyttningen förenade utgifter och kostnader, för den händelse han, efter ett bifall till motionärens hemställan om anstaltens nedläggande, med höstterminen 1928 återgår i tjänst som lektor vid tekniska gymnasiet i Örebro,

dels att riksdagen ville hos Eders Kungl. Maj:t hemställa om utredning rörande möjligheten att indraga en eller flera befattningar såsom undervisningsråd inom skolöverstyrelsens yrkesskolavdelning samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill denna utredning kan föranleda,

samt slutligen

att riksdagen måtte minska det av Eders Kungl. Maj:t under rubriken G: 1 äskade ordinarie förslagsanslaget av kronor 538,000:— med kronor 1,500:— till kronor 536,500:— under samtidigt uttalande, att vikarie icke bör förordnas för undervisningsråd å skolöverstyrelsens yrkesskolavdelning vid tjänstledighet eller semester, så länge två ordinarie undervisningsråd å nämnda avdelning eller ett ordinarie undervisningsråd och den extra föredragande kvarstå i tjänstgöring.

Över ifrågavarande motion har riksdagens vederbörande utskott låtit i vederbörlig ordning inhämta yttrande av skolöverstyrelsen, vilket yttrande såsom bilaga är fogat vid statsutskottets utlåtande nr 88.

Då genom beslut av 1918 års riksdag de praktiska ungdomskolorna inrättades och genom beslut under detta och de närmast följande åren grunden lades till den nuvarande yrkesundervisningens organisation, utgick man från, att det administrativa ledandet och övervakandet av de sålunda uppkomna nya skolformerna tarvade särskilda anordningar, främst i form av en utvidgning av skolöverstyrelsen, inom vilket ämbetsverk då inrättades en särskild yrkesskolavdelning med tre ordinarie undervisningsråd. I anslutning till denna uppfattning och såsom en med yrkesskolavdelningen i viss mån sidoordnad institution, avsedd att stödja och supplera den verksamhet, nämnda avdelning hade att fullfölja, inrättades sedermera år 1921 den yrkespedagogiska centralanstalten. De år, som förflutit sedan dessa administrativa organisationsformer kommit till stånd, hava emellertid givit vid handen, att man, såvitt riksdagen kunnat finna, från början räknat med en allt för omfattande organisation, vilken, efter vad erfarenheten visat, icke motsvarats av utvecklingen på ifrågavarande område.

Det pågående besparingsarbetet inom den statliga förvaltningen har riksdagen veterligt ännu icke kommit att beröra skolöverstyrelsen eller dess verksamhetsområden, och det kunde måhända från denna synpunkt vara lämpligt att

låta med åtgärder för indragning eller begränsning av de administrativa organen för yrkesundervisningens ledning anstå, till dess desamma nås av nämnda besparingsutredningar. Emellertid har riksdagen funnit sådana omständighet föreligga, att ett uttalande från riksdagens sida redan nu icke kan anses opåkallat.

Vid den granskning, som riksdagen ägnat det av skolöverstyrelsen i ämnet avgivna utlåtandet, har riksdagen särskilt haft uppmärksamheten riktad på de av överstyrelsen åberopade bilagorna och i främsta rummet den för yrkespedagogiska centralanstaltens senaste verksamhetsår avgivna redogörelsen. Av denna redogörelse, liksom av vad i övrigt i denna fråga framkommit, har riksdagen erhållit den uppfattningen, att ifrågavarande anstalt synes kunna indragas och de funktioner, som nu utövas av densamma, övertagas av skolöverstyrelsens yrkesskolavdelning. Det är givetvis av vikt att tillse, att en dylik omorganisation icke kommer att lända till men för själva den undervisningsgren, det här gäller, vilken enligt riksdagens mening är förtjänt att på allt sätt stödjas och befrämjas av det allmänna, men riksdagen har vid övervägande av denna omständighet icke kunnat finna, att ett inbyggande av yrkespedagogiska centralanstalten i överstyrelsens yrkesskolavdelning kan vara ägnat att giva grund för några farhågor i nämnda hänseende; likaledes har riksdagen ansett, att ett övertagande från skolöverstyrelsens sida av yrkespedagogiska centralanstaltens funktioner och uppgifter kan låta sig göra utan att någon utökning av överstyrelsens yrkesskolavdelning därigenom behöver komma till stånd. Det torde ävenledes böra i detta sammanhang framhållas, att om en omfattande och större organisationsform var av nöden, när det gällde att utöva ledning och övervakande på ett verksamhetsområde, dit det statliga ingripandet då endast i ringa utsträckning nått, en dylik organisationsform numera utan olägenhet torde kunna vidkännas minskningar, då det initiativtagande arbetet till stor del redan är fullgjort och man har att med ledning av de utav erfarenheten givna riktlinjerna i lugnare tempo fullfölja utvecklingsarbetet. Tillika vill riksdagen hava framhållit, att riksdagen, i den uppfattning riksdagen sålunda gjort gällande, ingalunda velat inlägga någon som helst kritik eller något underkännande av det arbete, som genom yrkespedagogiska centralanstalten hittills utövats.

Vid övervägande av frågan, från vilken tidpunkt verksamheten vid yrkespedagogiska centralanstalten lämpligen bör upphöra och anstaltens uppgifter övertagas av yrkesskolavdelningen inom skolöverstyrelsen, har riksdagen funnit, att, med hänsyn till redan planerade klasser och anordningar och i betraktande av nödvändigheten av en viss övergångstid för träffande av en del av den ändrade organisationen betingade åtgärder, den nya organisationen bör kunna träda i verksamhet senast med ingången av budgetåret 1929—1930. Från och med detta budgetår, då alltså den nya anordningen bör kunna vara genomförd, torde något anslag till yrkespedagogiska centralanstalten ej vidare böra ifrågakomma.

Vad vidare angår den ifrågasatta utredningen om möjligheten att indraga en eller flera befattningar såsom undervisningsråd inom skolöverstyrelsens yrkes-

avdelning, lärer väl denna fråga tagas under övervägande under fortgången av det ovannämnda besparingsarbetet inom den statliga förvaltningen.

Med hänsyn till vad riksdagen sålunda anfört, saknar riksdagen anledning vidtaga ändring i vad Eders Kungl. Maj:t i ovan angivna hänseenden föreslagit, och får riksdagen, under hänvisning till vad sålunda uttalats, anmäla,

att riksdagen dels uppfört det ordinarie förslagsanslaget till skolöverstyrelsen med oförändrat belopp, 538,000 kronor;

dels ock till en yrkespedagogisk centralanstalt med de uppgifter och den anordning, som av Eders Kungl. Maj:t närmare bestämmes i huvudsaklig anslutning till nu tillämpade grunder, anvisat för budgetåret 1928—1929 ett extra reservationsanslag av 60,000 kronor.

Stockholm den 5 maj 1928.

Med undersätlig vördnad.